

mons stimuleerde mij heel erg in die politieke bevlogenheid. Hij was toen ook intens op zoek naar een vorm van politiek theater. Toen ik dat soort voorstellingen een aantal jaren gezien had, merkte ik dat je er alleen open deuren mee kon intrappen. In het kleine theatercircuit sta je voor links georiënteerde mensen die er dezelfde ideeën op na houden. Ik geloof meer in het vertellen van een verhaal of het ontwikkelen van een metafoor dan in het concreet vertalen van een politieke inhoud. Het theatrale dispositief – het toneel en de verhouding tot de toeschouwer – creëert voor mij meer mogelijkheden dan een militant standpunt. Ik geloof in de kracht van kunst. Dat klinkt allemaal behoorlijk zwaar, maar ik geloof dat kunst een positieve bijdrage kan leveren tot het sociale weefsel. Kunst moet autonoom blijven en mag geen vertaling worden van een of ander politiek statement. Vaak is een kunstwerk niet echt leesbaar en gaat het eerder om een gevoel, een overweldiging of een afkeer. Dat is er de grote kracht van. Als je een concrete maatschappijkritiek kwijt wil, formuleer je die misschien beter buiten de theaterzaal. De theaterzaal is te veilig geworden en heeft het protest geassimileerd. Het is heel moeilijk geworden om nog iets aanstootgevends te doen of te zeggen op het toneel. Dus ben ik op zoek gegaan naar andere randvoorwaarden.’

‘Theater maakt deel uit van een amusementsindustrie, waarmee ik niet noodzakelijk iets negatiefs wil zeggen over de oprechtheid van de makers. Theater is een product dat geconsumeerd wordt. Mensen bereiden zich voor om naar theater te gaan. Ze gaan met een bepaald verwachtingspatroon. Maar hoe reageren mensen wanneer ze niet voorbereid zijn op een confrontatie met theater? Ze zijn op dat moment geen consumenten want ze hebben geen kaartje gekocht. Ze kunnen hun portie emotie of vertier dus niet opeisen. Als je een kaartje koopt, wil je eigenlijk waar voor je geld. Een voorbijganger komt in de straat per toeval mijn actie tegen. Hij heeft daar niet voor betaald. Hij krijgt het als een geschenk, misschien wel als een vergiftigd geschenk. Geven in onze samenleving bestaat eigenlijk niet meer. Consumenten wil zeggen: ik geef iets en ik krijg er iets voor terug. Geven is een mooi, kwetsbaar en subversief gebaar. Het ondermijnt het systeem: als er niet geconsumeerd wordt, stort het systeem in. Als maker sta je in een shoppingcenter of op straat in een heel andere situatie dan in een theaterzaal. Aanvankelijk dacht ik dat dat makkelijker zou zijn, maar dat is absoluut niet het geval. Tijdens de voorstelling op het Baraplein bijvoorbeeld, werd ik ter verantwoording geroepen. Het was een soort van evenwichtsoefening: in hoever-

re ga ik op die vragen in, in hoeverre speel ik ermee? Die situatie maakt je erg kwetsbaar in je werk. Je moet wat afstand inbouwen, maar die permanente mogelijkheid dat je aangesproken kan worden, is fascinerend. Je bent minder veilig dan in het theater. In extreme gevallen, zoals bij de voorstelling *Jezus Liefhebber* van een aantal jaren geleden, met marginalen op het toneel, wordt die veiligheid ook in het theater opgeheven. Ook na voorstellingen word je wel eens aangesproken, maar dat blijft meestal erg beschouwend. Ik wil graag meer confrontatie. Ik wil ook graag dingen nú doen. Theaters zijn goed georganiseerd en plannen lang op voorhand. Dat is noodzakelijk, maar het zorgt ook voor een zekere onbeweeglijkheid. Als je als maker op het toneel standpunten inneemt tegen liberalisering en globalisering, en je zit in een systeem dat je dwingt vier jaar op voorhand te beslissen, dan haal je jezelf eigenlijk onderuit. Je moet ook de durf hebben om je structuur beweeglijk te houden. Door mijn acties theater te noemen en niet performance, hoop ik daarrond een gesprek te genereren. Ik hou van theater, maar ik wil ook wel een knuppel in het hoenderhok gooien.’

1 De bouw van een zwaluwnest aan de buitenzijde van een spiegelgebouw; vanuit het nest zou zich een negen dagen durende voorstelling ontwikkelen

2 *I'll come running straight to you*, voor het Nieuwpoort-theater in het kader van *State of Waste*, een onderzoek naar publieksbetrokkenheid

BARA/KE BENJAMIN VERDONCK, 2000

